

Drs. A. Boers

PR No. 24-91

**RAMING VAN DE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN 1991
VAN DE GLASTUINBOUW- EN CHAMPIGNONBEDRIJVEN**

December 1991

**Landbouw-Economisch Instituut (LEI-DLO)
Afdeling Tuinbouw**

REFERAAT

RAMING VAN DE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN 1991 VAN DE GLASTUINBOUW- EN CHAMPIGNONBEDRIJVEN

Boers, A.

Den Haag, Landbouw-Economisch Instituut (LEI-DLO), 1991

Periodieke Rapportage 24-91

ISSN 0921-4267

18 p.

De drie glastuinbouwsectoren - groente, snijbloemen en potplanten - geven volgens de raming in 1991 uiteenlopende bedrijfsresultaten te zien.

De glastuinbouw als geheel heeft in 1991 een gemiddeld kostendekkende exploitatie. De glasgroentesector is winstgevend (5% van de kosten); de snijbloemensector vertoont een tekort van 5% van de kosten. De potplantensector is vrijwel kostendekkend.

Binnen de gehele glastuinbouw treden vrijwel identieke kosten- en opbrengstontwikkelingen op. De kostentoe name is met 6,5% per bedrijf duidelijk kleiner dan de opbrengststijging (11,5%). Hoofdoorzaken van de kostentoe name zijn een groter verbruik van aardgas en hogere arbeidskosten per uur.

Voor de champignonsector zal in 1991 geen verbetering optreden van het verliesgevende peil van bedrijfsuitkomsten van 1990. Lagere prijzen voor de champignons en hogere bedrijfskosten zorgen hiervoor. De kg-productie per bedrijf neemt toe als gevolg van een toenemend gebruik van doorgroeide compost. De kostentoe name is met 6% per bedrijf echter groter dan de opbrengststijging van 4%. Voor 1991 wordt een verlies geraamd van 8% van de kosten (1990: verlies van 6%).

Glastuinbouw/Champignonsteelt/Ramingen/Rentabiliteit/Inkomen/Nederland

Overname van de inhoud toegestaan, mits met duidelijke bronvermelding

Inhoud

	Blz.
1. INLEIDING	5
2. BEREKENINGSWIJZE VAN DE GERAAMDE BEDRIJFSUITKOMSTEN	6
3. DE GERAAMDE BEDRIJFSUITKOMSTEN PER BEDRIJFSTAK IN 1991	7
3.1 Groenten onder glas	7
3.1.1 Kosten	7
3.1.2 Opbrengsten	8
3.1.3 Bedrijfsuitkomsten	8
3.2 Snijbloemen onder glas	9
3.2.1 Kosten	9
3.2.2 Opbrengsten	9
3.2.3 Bedrijfsuitkomsten	10
3.3 Potplanten onder glas	10
3.3.1 Kosten	10
3.3.2 Opbrengsten	11
3.3.3 Bedrijfsuitkomsten	11
3.4 Totaal tuinbouw onder glas	11
3.5 Champignons	12
3.5.1 Kosten	12
3.5.2 Opbrengsten	13
3.5.3 Bedrijfsuitkomsten	13
BIJLAGEN	15
1. Raming van de wijzigingen in oppervlakte, opbrengsten en kosten per bedrijf in de groente-, de snijbloemen-, de potplantenteelt onder glas, de totale glassector en de champignonteelt in 1991; procentuele wijzigingen ten opzichte van 1990	16
2. Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeids- opbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in gld., in de groente-, de snijbloemen-, de pot- plantenteelt onder glas en de totale glassector in 1991 in vergelijking met de resultaten in 1990	17
3. Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeids- opbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in gld., in de champignonteelt in 1991 in vergelijking met de resultaten in 1990	18

1. Inleiding

Het hier gerapporteerde onderzoek is bedoeld om, mede ten behoeve van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en het tuinbouwbedrijfsleven, inzicht te verkrijgen in de bedrijfseconomische resultaten van de glastuinbouw en de champignonenteelt in 1991. Omdat op dit tijdstip nog geen uitgewerkte LEI-boekhoudingen van de aan het rentabiliteits- en financieringsonderzoek deelnemende bedrijven beschikbaar zijn, moeten de resultaten worden geraamd.

Voor de glastuinbouw als geheel, voor de subsectoren glasgroenten, snijbloemen en potplanten onder glas, en voor de champignonenteelt is het geraamde gemiddelde netto-bedrijfsresultaat - het verschil tussen opbrengsten en kosten - per bedrijf weergegeven. Het netto-bedrijfsresultaat is tevens per f 100,- kosten uitgedrukt. Daarnaast is de gemiddelde arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer vermeld. De arbeidsopbrengst per ondernemer is samengesteld uit het netto-bedrijfsresultaat vermeerderd met de berekende vergoeding voor de handenarbeid van de ondernemer. Het ondernemersinkomen omvat de arbeidsopbrengst van de ondernemer vermeerderd met het saldo van de berekende en betaalde rente.

De belangrijkste kostensoorten, de opbrengst en het netto-bedrijfsresultaat zijn tenslotte ook per eenheid teeltoppervlakte vermeld.

2. Berekeningswijze van de geraamde bedrijfsuitkomsten

De ramingen zijn uitgevoerd aan de hand van de kosten- en opbrengstenontwikkelingen die in 1991 ten opzichte van 1990 zijn opgetreden. De cijfers van de bedrijfsuitkomsten in de genoemde respectievelijke bedrijfstakken in 1990 hebben hierbij mede als uitgangspunt gediend.

Informatie is ingewonnen omtrent de ontwikkeling van de landelijke veilingomzetten in relatie met de wijzigingen in de landelijke arealen.

De ramingen van de kosten zijn gebaseerd op de gemiddelde prijsstijgingen van de afzonderlijke kostensoorten in 1991. Hierbij is tevens rekening gehouden met veranderingen in de verbruikte hoeveelheden.

De duurzame produktiemiddelen worden gewaardeerd op basis van de nieuwwaarde. Dit vormt tevens het uitgangspunt voor de vaststelling van de afschrijvings- en rentekosten van de duurzame produktiemiddelen.

Bij de berekening van de rente over het in de slijtende duurzame produktiemiddelen geïnvesteerde vermogen is een rentevoet van 7% aangehouden (1990 8½%). Over het in de grond geïnvesteerde vermogen is 2½% en voor de vlottende middelen is 9% (in 1990 9½%) rente berekend. De kosten van de handenarbeid van de ondernemer en de meewerkende gezinsleden zijn op CAO-basis (inclusief werkgeversaandeel in de sociale lasten) gewaardeerd. In de berekende arbeidskosten van de ondernemer is geen beloning voor leiding en toezicht opgenomen.

Zowel bij de berekening van de kosten als van de opbrengsten is rekening gehouden met veranderingen in de gemiddelde bedrijfsstructuur, waardoor de aandelen van de verschillende kostenfactoren kunnen wijzigen. Dit heeft tot gevolg dat de procentuele kostenstijging per bedrijf kan afwijken van die per eenheid van oppervlakte. Ook met de opbrengstmutatie kan dit het geval zijn.

Een overzicht van de geprognostiseerde procentuele veranderingen van opbrengsten- en kostencategorieën, zowel voor de prijs- als volumecomponent, is opgenomen in bijlage 1.

3. De geraamde bedrijfsuitkomsten per bedrijfstak in 1991

3.1 Groenten onder glas 1)

3.1.1 Kosten

Op grond van de ontwikkeling van de prijzen (3%) en hoeveelheden (5%) van de ingezette produktiemiddelen is in 1991 ten opzichte van het voorgaande jaar een stijging van het kostenbeeld met 8% per bedrijf te verwachten. Er is rekening gehouden met een toename van de oppervlakte glas met 2% per bedrijf.

Mede gelet op de toegenomen gemiddelde bedrijfsomvang wordt voor het geheel van de ingezette produktiemiddelen een toename van het verbruik met 3% per m² verwacht.

De prijs per eenheid ingezette produktiemiddelen steeg met 3%. Deze relatief kleine stijging is het gevolg van een stabiel prijsniveau voor kosten van duurzame produktiemiddelen (afschrijving en rente) en aardgas. De prijs van arbeid en overige kosten ligt hoger dan in 1990 (resp. 5,5 en 4%).

De gemiddelde prijs per m³ gas in 1991 (22,7 ct/m³) ligt nauwelijks hoger dan in 1990. Het verbruik van aardgas op het gemiddelde glasgroentebedrijf ligt in 1991 naar schatting circa 14% hoger dan in 1990. Per vierkante meter is het verbruik in 1991 circa 12% gestegen, voornamelijk als gevolg van minder gunstige weersomstandigheden in vergelijking met 1990. Als gevolg van deze ontwikkelingen in prijs en verbruik van aardgas zullen de brandstofkosten in 1991 voor het gemiddelde bedrijf naar schatting 15% stijgen.

Voor arbeid wordt per bedrijf circa 7% stijging van de kosten voorzien, hetgeen opgebouwd is uit een toename van de uurloonkosten met 5,5% en een grotere inzet van deze produktiefactor met 1,5%.

De jaarkosten van duurzame produktiemiddelen (gebouwen, kassen, installaties en inventaris) zullen met circa 1,5% toenemen in 1991. Deze verwachting is gebaseerd op het feit dat het prijspeil van deze produktiemiddelen in 1991 in het algemeen, met uitzondering van de glasopstanden, is gestegen, waarbij een investeringsniveau wordt geraamd zodanig dat de bestaande moderniteit van het gemiddelde bedrijf ongeveer wordt gehandhaafd. Hoofdoorzaak van deze gematigde ontwikkeling is de daling met 1,5 procentpunt (tot 7%) van de ingerekende rentevoet over het in kapi-

1) Op het moment van het opstellen van de raming 1991 zijn de definitieve cijfers 1990 nog niet beschikbaar; derhalve zijn voor 1990 voorlopige uitkomsten vermeld.

taalgoederen vastgelegde vermogen.

De overige kostencategorieën geven in totaliteit 10% stijging per bedrijf te zien, hetgeen opgebouwd is uit toename van zowel afleverings-, materiaal- en algemene kosten; de koststijging bestaat uit 4% gestegen prijzen en verder uit een hoger gebruik.

3.1.2 Opbrengsten

De landelijke veilingomzet van kasgroenten 1991 zal naar verwachting circa 13% hoger uitkomen dan in 1990. Deze waarde-stijging is vooral te danken aan een hoger prijspeil dan in 1990 (+9%), terwijl daarnaast een toename van de aangevoerde hoeveelheid produkt optrad (+4%). Deze produktie is gerealiseerd op een vrijwel gelijk areaal (+ 1%) als in 1990, zodat er in 1991 opnieuw sprake is van een toenemende produktie-intensiteit.

De meeste belangrijke produktgroepen laten hetzelfde gunstige prijsbeeld zien: met name paprika geeft een gunstig beeld, gevolgd door tomaten; ook komkommer geeft enige prijsverbetering te zien, daarentegen werden aubergines tegen lagere prijzen afgezet dan in 1990.

Voor tomaat is in 1991 nauwelijks sprake van een toename van de produktie per vierkante meter; paprika en vooral komkommer laten daarentegen wel een duidelijke groei zien.

Op bedrijfsniveau wordt een toename van de geldelijke omzet verwacht van 14%. Bij een toename van de bedrijfsomvang met 2% stijgt het opbrengstniveau per vierkante meter met bijna 12%.

3.1.3 Bedrijfsuitkomsten

Bij de verwachte toename van de opbrengsten per bedrijf met 14%, die de toename van de kosten (8%) duidelijk voor blijft, ontstaat in 1991 een verbetering van de rentabiliteit. In 1991 treedt "ruilvoet"-verbetering op (prijsverandering van resp. input en output bedraagt resp. +3 en +9%); de bruto-produktiviteit verschilt in 1991 niet van die in 1990 (toename volume van resp. kosten en produktie zijn beide circa 4,5%). De rentabiliteitsverbetering wordt dus geheel bepaald door de opgetreden ruilvoetverbetering.

Het netto-bedrijfsresultaat wordt in 1991 geraamd op 5% van de kosten (in 1990 0%). De bedrijfsuitkomsten zijn zodanig dat de opbrengst de geldende beloningsniveaus van de ingezette produktiemiddelen te boven gaat.

Per vierkante meter bedraagt dit positieve resultaat in 1991 f 3,40. De arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer is voor 1991 berekend op gemiddeld f 102.300,- respectievelijk f 117.700,-. In 1990 waren deze bedragen f 70.600,- respectievelijk f 91.500,-. De uitkomsten van de glasgroentebedrijven zijn weergegeven in bijlage 2.

3.2 Snijbloemen onder glas 1)

3.2.1 Kosten

De ontwikkeling van prijzen (2,5%) en hoeveelheden (3%) van de produktiemiddelen veroorzaakt een kostenstijging van 5,5% per bedrijf. Hierbij is aangenomen dat de gemiddelde bedrijfsomvang met 1% toeneemt. Dit betekent dat de kosten per m² in 1991 met 4,5% gestegen zijn. In 1991 wordt een flinke toename van de brandstofkosten verwacht (14%). Deze stijging hangt samen met een groter verbruik (13% per bedrijf) wegens minder gunstige weersomstandigheden dan in 1990; de prijs van aardgas ligt gemiddeld over het jaar slechts 1% hoger.

De belangrijke kostenpost arbeid neemt ook in 1991 weer verder toe (6,5%); deze toename bestaat vooral uit een uurloonkostenstijging (5,5%), aangevuld met enige uitbreiding van de inzet van arbeidskracht (1%).

De kosten van duurzame produktiemiddelen gaan daarentegen enigszins omlaag als gevolg van de daling van de ingecalculeerde rentevoet met anderhalf procentpunt tot 7% in 1991. De geraamde omvang van de investeringen wordt geacht voldoende te zijn om het produktieapparaat in stand te houden.

Voor de overige kosten (materialen, aflevering en algemene kosten) wordt een stijging voorzien van 7,5% per bedrijf zowel als gevolg van grotere aanwending als hogere prijzen.

3.2.2 Opbrengsten

De landelijke omzet van snijbloemen zal in 1991 naar schatting 12% hoger zijn dan in 1990. Hoofdoorzaak hiervan is een hoger prijsniveau (ruim 8%); de aanvoer van snijbloemen ligt 3% boven die van 1990. Gelet op het vrij stabiele areaal, is er per oppervlakte-eenheid opnieuw sprake van produktiegroei (2,5%).

Het betaalde areaal van de meeste belangrijke gewassen is in 1991 niet of nauwelijks gewijzigd ten opzichte van 1990. Enige daling trad op bij orchidee en gerbera; alstroemeria en gypsophilla gaven enige uitbreiding te zien.

Snijbloemensoorten als roos, gerbera, freesia en tulp hadden een prijsstijging ten opzichte van 1990 die het gemiddelde beeld van de gehele sector nog duidelijk te boven ging. Andere soorten kenden slechts kleinere prijsverbeteringen (anjer, alstroemeria, lillie) of geen prijsverandering ten opzichte van 1990 (chrysaant).

De aanvoer van chrysaant en roos nam in 1991 net als in 1990 duidelijk toe, bij (vrijwel) ongewijzigd areaal. Soorten als gerbera, freesia en anjer hadden een relatief kleinere aanvoerstijging die afkomstig is van een wat kleiner areaal.

1) Zie noot 1 op pagina 7.

Deze ontwikkelingen worden bevestigd door de gang van zaken op de individuele bedrijven die behoren tot de steekproef snijbloemen van het rentabiliteits- en financieringsonderzoek. Voor deze snijbloemenbedrijven wordt rekening gehouden met een prijsstijging van 8% en een toename van de fysieke produktie per bedrijf met 3,5%.

De totale bedrijfsopbrengst (inclusief berekende aanwas van vaste plantopstanden) zal vermoedelijk 11% hoger zijn dan in 1990. Per vierkante meter komt de bedrijfsopbrengst in 1991 uit op circa 81 gulden, dat wil zeggen een stijging met ruim f 7,- ten opzichte van 1990.

3.2.3 Bedrijfsuitkomsten

Door de opbrengstverbetering in 1991 die de kostenstijging te boven gaat, kan het lage rentabiliteitsniveau van 1990 zich weer gedeeltelijk herstellen, maar blijft ook in 1991 nog verliesgevend: niet alle ingezette produktiemiddelen verdienen hun normale beloningsaanspraken vanuit de opbrengsten.

Het netto-bedrijfsresultaat wordt in 1991 op een negatief niveau geraamd van -/-5% van de kosten (1990: -/-9%). Deze -/-5% kan worden vertaald in een tekort van 4 gulden per m². In 1991 treedt een aanzienlijke "ruilvoet"-verbetering op (prijsverandering van resp. input en output zijn resp. +2,5 en 8%); daarnaast is de bruto-productiviteit vrij stabiel (toename volume van resp. kosten en produktie zijn resp. 3 en 3,5%), zodat de rentabiliteit wordt verbeterd.

Op grond hiervan wordt in 1991 een gemiddelde arbeidsopbrengst per ondernemer van f 52.800,- geraamd (f 21.700,- in 1990). Het gemiddelde ondernemersinkomen per ondernemer komt dan uit op f 70.400,- (in 1990 f 46.100,-).

De uitkomsten van de snijbloemenbedrijven zijn weergegeven in bijlage 2.

3.3 Potplanten onder glas 1)

3.3.1 Kosten

De kostenstijging in deze sector is ten opzichte van 1990 gemiddeld op circa 6,5% per bedrijf geraamd (3% prijsstijging en 4% hoger verbruik van produktiemiddelen). Hierbij is aangenomen dat de gemiddelde bedrijfsgrootte met 2% toeneemt.

De toename van de kosten doet zich voor in alle belangrijke kostencategorieën, behalve bij kosten van duurzame produktiemiddelen. Voor brandstof wordt een sterke stijging van de verbruikte hoeveelheid verwacht (+16% per bedrijf), waardoor de stookkosten bij een nagenoeg onveranderde gasprijs met 17% toenemen.

1) Zie noot 1 op pagina 7.

Voor arbeid wordt een stijging voorzien van 8%, die veroorzaakt wordt door een 5,5% toename van de kosten per uur en 2,5% meer uren.

De jaarkosten van duurzame produktiemiddelen nemen nauwelijks toe, als gevolg van lagere rentekosten (lagere ingecalculerde rentevoet). In de volumesfeer wordt ook in 1991 weer gerekend op extra (jaar)kosten door de vele vernieuwingen die op de bedrijven plaatsvinden. Voor de toename (7%) van de verzamelcategorie "overige" kosten (materialen, aflevering en algemeen) zijn zowel hogere prijzen als groter verbruik verantwoordelijk.

3.3.2 Opbrengsten

Volgens de Landbouwtelling is het areaal pot- en perkplanten in Nederland in 1991 met 8% toegenomen. Daar een niet onbelangrijk deel van de potplanten niet via de veiling wordt afgezet, is de laatste niet geheel maatgevend voor de ontwikkeling van de geldopbrengsten van het gemiddelde bedrijf. De veilingomzet geeft slechts een indicatie. Er kan een omzetstijging op de veilingen verwacht worden van circa 10%, die voor het grootste deel wordt verklaard uit een hogere aanvoer (7%). Het gemiddelde prijsniveau van potplanten is in 1991 circa 2,5% hoger dan dat in 1990. Het gestegen aanvoer- en omzetbedrag in 1991 hangt sterk samen met de areaalsontwikkeling. Per oppervlakte-eenheid is daarnaast ook sprake van lichte groei van omzet, maar nauwelijks van extra produktie. Per bedrijf wordt een produktie- en opbrengsttoename van respectievelijk 2,5 en 2,5%.

3.3.3 Bedrijfsuitkomsten

Gegeven de hiervoor beschreven ontwikkelingen in kosten en opbrengsten wordt ook voor 1991 een voortzetten van de dalende tendens in het rentabiliteitsniveau van de afgelopen jaren verwacht. Het gemiddelde netto-bedrijfsresultaat wordt geraamd op negatief 1% van de kosten; (1990: positief 1%).

Op grond hiervan kan de arbeidsopbrengst per ondernemer op circa f 70.300,- worden geraamd (1990: f 78.800,-). Het ondernemersinkomen per ondernemer zal dan naar schatting f 98.900,- bedragen (1990: f 115.000,-).

De uitkomsten van de potplantenbedrijven zijn weergegeven in bijlage 2.

3.4 Totaal tuinbouw onder glas 1)

Om tot een totaal beeld van de glastuinbouw te komen worden de hiervoor behandelde groepen - groenten onder glas, snijbloemen

1) Zie noot 1 op pagina 7.

onder glas, en potplanten onder glas - gecombineerd.

Op grond van de ontwikkelingen in de onderliggende sectoren wordt voor de glastuinbouw in totaliteit een toename met 11,5% verwacht van de opbrengst per bedrijf, terwijl de kosten met 6,5% stijgen ten opzichte van het voorgaande jaar; de gemiddelde bedrijfsomvang neemt toe met 1,5%.

Relatief de grootste kostenstijging doet zich voor bij de factor brandstof (15%); vooral door minder gunstige weersomstandigheden neemt het verbruik toe met 14% per bedrijf. De gemiddelde gasprijs in 1991 is nauwelijks hoger dan in 1990.

De voornaamste oorzaak van de gestegen arbeidskosten in 1991 (7%) is de stijging van de kosten per uur (5,5%). De jaarkosten van duurzame produktiemiddelen blijven daarentegen ongewijzigd. Met name het onderdeel rentekosten binnen de kosten van duurzame produktiemiddelen is lager wegens daling van de ingecalculerde rentevoet met 1,5 procentpunt tot 7% in 1991. De geraamde omvang van de investeringen wordt geacht voldoende te zijn om het produktieapparaat in stand te houden.

De 11,5% hogere opbrengst voor het gemiddelde glastuinbouwbedrijf wordt voor het grootste deel veroorzaakt door het hogere prijsniveau ten opzichte van 1990 (7,5%), aangevuld met groei van de fysieke produktie per bedrijf (3,5%). Deze situatie geldt in grote lijnen zowel voor de sectoren groenten als snijbloemen. De potplantensector heeft slechts in veel kleinere mate kunnen profiteren van een hoger prijsniveau. Door deze ontwikkelingen van kosten en opbrengsten in de glastuinbouw treedt in 1991 een verbetering op van de bedrijfsresultaten. Verwacht mag worden dat het gemiddelde glastuinbouwbedrijf in 1991 kostendekkend heeft gewerkt. Het netto-bedrijfsresultaat (in % van de kosten) wordt voor 1991 geraamd op 0% (1990: negatief 4%).

Op grond hiervan wordt in 1991 een gemiddelde arbeidsopbrengst van de ondernemer geraamd van f 78.100,- (1990 f 51.100,-). Het gemiddelde ondernemersinkomen per ondernemer komt dan uit op f 95.900,- (1990 f 75.100,-). De uitkomsten van de totale tuinbouw onder glas zijn weergegeven in bijlage 2.

3.5 Champignons 1)

3.5.1 Kosten

Op basis van het prijsverloop en gebruik van de produktiemiddelen treedt in 1991 een stijging op in het totale kostenniveau van 6% per bedrijf. Bij de kostenraming is aangenomen dat de gemiddelde bedrijfsoppervlakte met 2% toeneemt in vergelijking met het voorgaande jaar, zodat per m² het totale kostenniveau met circa 4% toeneemt. Voor de oorzaken hiervan staan hieronder de

1) Zie noot 1 op pagina 7.

ontwikkelingen bij de belangrijkste kostencategorieën vermeld.

De kosten van directe teeltmaterialen (compost, broed en dekgrond) zijn met bijna 10% belangrijk hoger dan in 1990. Naast hogere inkooprijzen (3%) en de toegenomen teeltoppervlakte, is vooral een groter gebruik van doorgroeide compost hiervan de oorzaak.

Voor de kosten van de belangrijke categorie arbeid (ruim een derde van alle kosten) wordt een stijging van 7% verwacht. Dit hangt samen met enige toename van de arbeidsinzet die wordt beloond tegen een gemiddeld loonniveau dat ruim 5 procent hoger ligt dan in 1990.

De berekende kosten van de duurzame produktiemiddelen (gebouwen, cellen en inrichting) zullen in 1991 nauwelijks verschillen van die in 1990. Hoofdoorzaak is de lagere rentekosten in verband met daling van de ingecalculerde rentevoet met anderhalf procentpunt tot 7% in 1991. Voor de volumecomponent van de kosten van duurzame produktiemiddelen is een investeringsniveau geraamd zodanig dat de bestaande moderniteit van het gemiddelde bedrijf ongeveer wordt gehandhaafd. Voor de overige kostencategorieën (b.v. aflevering en algemeen) wordt - in totaliteit - een toename van 6% voorzien.

3.5.2 Opbrengsten

Aangezien niet alle champignons voor de veilingklok worden afgezet, hoeft de ontwikkeling in de veilingafzet niet maatgevend te zijn voor het totale afzetgebeuren. Aangenomen is dat er een grotere produktietoename heeft plaatsgehad dan op basis van veilinginformatie kan worden vastgesteld. Het betaalde areaal champignons is in 1990 volgens mettellingsgegevens met 5% toegenomen; het aandeel van teelt met doorgroeide compost is gestegen van 27% in 1990 naar 38%.

Voor de fysieke m²-produktie in 1990 wordt een toename verwacht met 7% per bedrijf. De afzet vond plaats tegen lagere prijzen (-3%). Gemiddeld zal de omzet van champignons hierdoor met circa 4% per bedrijf stijgen.

3.5.3 Bedrijfsuitkomsten

Het jaar 1991 geeft nog geen herstel te zien van het lage niveau van rentabiliteit van 1990, toen de opbrengsten onvoldoende waren om alle kosten te dekken. Met name de matige prijsvorming is er debet aan dat de rentabiliteit in 1991 nog een stapje extra terug moest.

In 1991 zal uit de opbrengsten naar verwachting voor iedere f 100,- kosten een tekort resulteren van f 8,- (1990: tekort f 6,-). Het gemiddelde netto-bedrijfsresultaat ligt daarmee op negatief 8% van de kosten. Per m² teeltoppervlakte bedragen (op jaarbasis) de totale kosten f 380,- en de opbrengsten f 348,-; het tekort bedraagt hierdoor f 32,- per m².

De arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer worden op gemiddeld f 42.000,- respectievelijk f 52.700,- becijferd (vorig jaar f 48.100,- respectievelijk f 62.700,-).

De uitkomsten van de bedrijven met champignons zijn weergegeven in bijlage 3.

BIJLAGEN

Bijlage 1 Raming van de wijzigingen in opbrengsten en kosten per bedrijf in de groenteteelt, de snijbloemeteelt, de potplantenteelt onder glas, de totale glassector en de champignonsteelt in 1991; procentuele wijzigingen ten opzichte van 1990

	Groenten onder glas		Snijbloemen onder glas		Potplanten onder glas		Totaal tuinbouw onder glas					
	prijs volume waarde	2,0	prijs volume waarde	1,0	prijs volume waarde	2,0	prijs volume waarde	1,5				
Glasoppervlakte		2,0		1,0		2,0		1,5				
Opbrengst	9,0	4,5	14,0	8,0	3,5	12,0	2,5	2,5	5,0	7,5	3,5	11,5
Kosten												
- rente en afschrijving	-1,0	2,0	1,5	-1,5	0,0	-1,5	-1,5	2,0	0,5	-1,0	1,0	0,0
- brandstof	1,0	14,0	15,0	1,0	13,0	14,0	1,0	16,0	17,0	1,0	14,0	15,0
- arbeid	5,5	1,5	7,0	5,5	1,0	6,5	5,5	2,5	8,0	5,5	1,5	7,0
- overige kosten	4,0	5,5	10,0	3,5	3,5	7,5	4,0	3,0	7,0	3,5	4,0	8,0
Totale kosten	3,0	5,0	8,0	2,5	3,0	5,5	3,0	4,0	6,5	2,5	4,0	6,5

Champignons												

prijs volume waarde												

Teeltoppervlakte	2,0											
Opbrengst	-3,0	7,0	4,0									
Kosten												
- rente en afschrijving	-2,5	2,0	-0,5									
- brandstof	5,0	7,0	12,5									
- compost, broed en dekgrond	3,0	6,5	9,5									
- arbeid	5,5	1,5	7,0									
- overige kosten	3,5	1,5	5,5									
Totale kosten	3,0	3,0	6,0									

Bijlage 2 Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in gld., in de groente-, de snijbloemen-, de potplantenteelt onder glas en de totale glassector in 1991 in vergelijking met de resultaten in 1990 a)

	Groenten onder glas a)		Snijbloemen onder glas a)		Potplanten onder glas a)		Totaal tuinbouw onder glas a)	
	1990	1991	1990	1991	1990	1991	1990	1991
Glasoppervl., gem. per bedrijf (are)	107	109	102	103	95	97	104	105
1. Uitkomsten								
a. per bedrijf								
kosten	665900	718400	826500	873400	1197200	1277700	793900	847000
opbrengsten	663700	755600	747800	831400	1203500	1264300	759400	843900
netto-bedrijfsresultaat	-2200	37200	-78700	-42000	6300	-13400	-34500	-3100
idem per f 100,- kosten	0	5	-9	-5	1	-1	-4	0
b. per ondernemer								
arbeidsopbrengst b)	70600	102300	21700	52800	78800	70300	51100	78100
ondernemersinkomen c)	91500	117700	46100	70400	115000	98900	75100	95900
2. Uitkomsten per m2 glasoppervlakte								
Kosten:								
rente en afschrijving	13,70	13,70	21,00	20,50	26,30	25,90	18,10	17,90
brandstof	9,30	10,50	8,70	9,80	11,10	12,80	9,20	10,40
arbeid	20,50	21,50	24,40	25,80	30,30	32,10	23,20	24,40
overige kosten	18,70	20,10	27,00	28,80	57,60	60,30	26,10	27,80
Totaal	62,20	65,80	81,10	84,90	125,30	131,10	76,60	80,50
Opbrengsten	62,00	69,20	73,40	80,80	126,00	129,70	73,30	80,20
Netto-bedrijfsresultaat	-0,20	3,40	-7,70	-4,10	0,70	-1,40	-3,30	-0,30

a) Op het moment van het opstellen van de raming 1991 zijn de definitieve cijfers 1990 nog niet beschikbaar; derhalve zijn voor 1990 voorlopige uitkomsten vermeld; b) Netto-bedrijfsresultaat + berekende kosten voor de handelaar van de ondernemer; c) Arbeidsopbrengst + saldo berekende en betaalde rente.

Bijlage 3 Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in gld., in de champignonenteelt in 1991 in vergelijking met de resultaten in 1990 a)

	Champignons	
	1990	1991
Teeltoppervlakte, gemiddeld per bedrijf (m2)	1360	1380
1. Uitkomsten		
a. per bedrijf		
kosten	495900	525700
opbrengsten	463900	481200
	-----	-----
netto-bedrijfsresultaat	-32000	-44500
idem per f 100,- kosten	-6	-8
b. per ondernemer		
arbeidsopbrengst b)	48100	42000
ondernemersinkomen c)	62700	52700
2. Uitkomsten per m2 teeltoppervlakte		
Kosten:		
rente en afschrijving	68,40	66,90
brandstof	9,60	10,50
arbeid	127,60	133,60
compost, broed en dekgrond	86,30	92,80
overige kosten	73,70	76,10
	-----	-----
Totaal	365,60	379,90
Opbrengsten	342,00	347,70
	-----	-----
Netto-bedrijfsresultaat	-23,60	-32,20

a) Op het moment van het opstellen van de raming 1991 zijn de definitieve cijfers 1990 nog niet beschikbaar; derhalve zijn voor 1990 voorlopige uitkomsten vermeld; b) Netto-bedrijfsresultaat + berekende kosten voor de handenarbeid van de ondernemer; c) Arbeidsopbrengst + saldo berekende en betaalde rente.